

stx
BP80
R5
N32193
1887

تحریره جسارت ایده مزدوم ، چونکه حکم جلیله
 مذکوره اده سنده لایقیله ایضاحی ارباب حال و کالدن
 بولنمغه توقف ایدر بعض حقایق عالیله دخی موجوددر .
 مقصد عاجزانهم بوقیلدن اولان اقوال
 اکابرک — تعمیم فوائدی ایچون — لسانمزه بالترجمه
 شرحیله خلقمیزک حکم اسلامیه دن برقات دها
 خبردار ایدلمسنه لزوم کوره جککری طبعی بولنان
 ارباب اقتداری تشویقندن عبارت اولدیغی نظر دفته
 النیرسه شوصورتله بر اثر نقصان دها کوستریشم
 عفوی قابل جراتلردن عداولنورصانیرم .
 خلوص نیتم بکا ایلریده حکم مذکوره بی
 وسائر بعض جمل ماثوره بی — مکمل اولمق اوزره
 ارباب حال و کمال طرفندن ایضاح ایدلمش کوسترمک
 کبی بر حسن تأثیر حصوله کتیره جک اولورسه
 اووقت کندمی اصحاب معنایه بر خدمتجک دها
 عرض ایتمش عدایلرم .

وجه ایله — کنز فوائد و کیمیای سعادت — اولان
نقد عقدر . بز احسان الهی اولان بونقده جمله دن
زیاده مالک اولدیغمنز حالد — نه حکمته مبنی ایسه
محلنه صرفی خصوصنده پلک ده بصیرتکارانه حرکت
ایده مامکده یز .

مسرف زنکینه بکزرز : نقد مزی اکثریا بزه
منفعت حقیقیه سی اولیان شیرله صرف ایله استهلاک
ایدرز حال بو که اوته طرفده اقتدار نقدیسی بزه نسبتله
جزئی اولان بریسی بونی محلنه صرف ایتدیکی جهتله
بزه قیاس قبول ایتیه جک درجه ده مستفید اولور .
قصور من لا ابالی کدر . لا ابالی اولسه ق حکیم
اولوردق . حکیم اولسه ق وطنم زده آثار حکمت
ریردن زیاده بولنوردی .

(خاتمه)

حکم الرفاعیدن شو نمونه لری کوستر مکله اکتفا
ایدیورم . بو حکمتلرک هبسنی یازمغه و قتم مساعد
اولمدی . مساعد اولسه ده احتمال که جمله سنی بویولده

سوزینی شارح بولسان بو حکمت « اس الحکم »
دینیله جاك درجه ده حائز اهمیتدر .

عالم بردار الحکمدر • انسان هر هانکی جهتنه
عطف نظر امعان ایلسه مشاهد حکمت اوله بیلیر •
حکمتی کورمک برهنر ، آلمق ایسه هنر دیکردر •
اهل اسلام بو هنری جمع ایتمکله مأموردر •
کرك ییغمبر حکمت پرورمز وکرك انک ورثه سی
اولان رهبرلرمز بزی بویوله ارشاد ایدیورلر •
اخذ حکمت خصوصنده بزی هیچ برقید ایله مقید
ایتمیورلر • حریت کامله ویریورلر • شو حالده
حکمت بین و حکمت چین اولمقدن بر آن خالی
قالماق لغمز لازم کلیر • بواک مهم وظیفه یی حقیله
ایفایه چالشمز ایسه ک صوچ بزم اولور •

حکمتک شرقیسی ، غربیسی اولمز . دنیا نک هیچ
برطرفده وطنمزك اخذ ایدمه جکی هیچ بر حکمت
بولنمز • هر محبوبه حکمت نامزد مزددر • آلملی یز !
بو بابده سرمایه موفقیت حضرت پیرک تعیری

» زہدہ حکمت کورسہک آل ، عاقل
اولان ، حکمتک ہانکی دیوار اوزرندہ مکتوب ،
ہانکی شخصدن منقول . ہانکی کافردن مسموع
اولدیغنی قید ایتیمہرک اخذ وقبولنہ شتاب ایلر . «
(شرحدن استفاضہ)

جناب مؤلف » حکمت مؤمنک غائیدر .
آنی زہدہ بولورسہ آلیر . « مآلندہ کی حدیث
شریفہ اتباعاً — زہدہ بوانورسہ بولنسون ، قائل
ہر کیم اولورسہ اولسون — حکمتک تلقیسنی امر
ایدیور .

بو تنبیہ جلیل عقلا ایلہ اختلاطہ تشویتی
دخی متضمندر ، زیرا حکمت نامیلہ یاد ایلدیکمز
فوائد عظیمہ نزد عقلادہ بولنور .

محرر

حضرت امام علیہ السلام کلمات مشہورہ حکیمانہ سندن
اولان » انظر الى ما قال ولا تنظر الى من قال . «

خود فروش ملق ایدن ارباب صورتک مشیختی
 بالطبع قوری بر دعوا دن عبارت اولق اوزره تلقی
 ایدلک لازم کلیر .

« مرشدم ! » دین ذات اخلاق محمدیه
 ایله متصف اولدیغنی اثبات ایتلیدر . بومظهریتده
 بولسان بر مرد کامل « جناب حقک بر کیمسه بی
 هدایتہ سنی واسطه ایتسی حقکده مالک مال کثیر
 اولقدن خیرلیدر . » مفهومندہ کی تشویق نبوی یه
 امثالاً قاعد مقام ارشاد اوله بیلیر . یوقسه
 بی بهرہ کمال بر آدم خلقی ارشاد ایدہیم دیر کن
 اضلال ایدر .

—
 مؤلف

— ۸ —

« خذ الحکمة این رأیتها فان العاقل يأخذ
 الحکمة لایبالی علی ای حائط کتبت وعن ای رجل
 نقلت ومن ای کافر سمعت . »

ایصال ایدر ، سنی دائره قبولنه النجه وصول
 معالی به سوق ایلر . شیخ اودر که سکا کتاب وسنتدن
 آیرا معنی لازمه دن عد ایتدیریر ، سنی مغایر شرع
 وحکمت هر درلو بدعتدن اوزاقلاشدیریر . شیخک
 ظاهری ده ، باطنی ده موافق شریعت اولور . »
 (شرحدن استفاضه)

حضرت پیر بوراده « شیخ » دن « مرشد »
 معناسنی قصد ایتمشدر . لغتده شیخ قرق یاشنه بالغ
 اولان آدمه دینیرسه ده اصطلاحده — قاج یاشنده
 اولورسه اولسون — مرتبه اهل کماله وصول
 بولان ذاته اطلاق اولنور .
 « بکا اقتدا ایدن بندندر . سنتمدن اعراض
 ایلین بندن دکلدور . » مألنده اولان حدیث شریفه
 اقتفاء بر آدمک ظاهر و باطنی شریعت غرایه
 وسنت سیدالانبیایه موافق اولمدقچه مرشد
 اتخازینه صالح اوله میه جغندن « ظاهرده او یله در .
 اما باطنده بویله در . » کبی کویا عارفانه سوزلرله

سائر ناس ايسه ميت حكمنده درلر . « ففهومنى
مبين بولنان :

ما الفضل الا لاهل العلم انهم
على الهدى لمن استهدى ادلاء
فمنز بعلم تعش حياً به ابداً
الناس موتى واهل العلم احياء

قطعه مى دخی شان علمى اعلان ایدن آثار
آرہ سندہ التفاتہ شایاندر .

مؤلف

— ۷ —

« الشيخ من اذا نصحك افهمك واذاقاك ذلك
واذا اخذك نهض بك ، الشيخ من يلزمك
الكتاب والسنة ويبعدك عن المحدثه والبدعة .
الشيخ ظاهر الشرع وباطنه الشرع . »

— ترجمه —

« شيخ اودرکه سکا نصیحت ایدنجه مابه النجات
نه اولدیغنی ماکلادر ، پیشروک اولنجه منزل سعادتہ

بیورمشدر . — فقره سی دخی بویابده بر فکر
اجمالی ویرمکده در .

بعض اکابر عصره مخصوص بر ضیافتده
مدعویندن بولنان « وولتهر » سفره باشنده اک
اشاغی عد اولنان موقعک کندیزی ایچون تخصیص
ایدلیکنی کورنجه بووضعک ذاتی تحقیر مئصدیله
اختیار اولندیغنی اکلایوب صاحب دعوته خطاباً
« شو موقعک هر بردن زیاده شرفیاب اولمسنی ارزو
بیوریورسکوز دیمک اولور ! » دیهرک تقدم حقیقی
شرفنک اعجاب اصالته دکل ؛ ارباب حکمته ویرلمسی
اقتضا ایده جکنی کوسترمشدر .

وولتهرک بوسوزی « شرف المکان بالمکین . »
حکمت اسلامیه سنی متضمن بولنمقده در .

« علی القیروانی » نک : « شرف اهل علمه
مخصوصدر . زیرا کندیلری طریق مستقیمدن
آیرلمدقلری کبی طالع هدایت اولانلری ده بویله
سوق ایدرلر . تحصیل علمه موفق اولورسهک
الی الابد یاشارسین . اصل ارباب حیات علمادر .

اولور . آندە بیوککک تصور ایتک لعل مصیب
اولور ؟

یوقاریده بیان اولندیغی وجهایله محمد علاء الدین
اولاد مولانادن اولمقله هیچ بر شرف قزانه مدی .
حال بوکه « سلطان ولد » شرف ذاتی احساندن
بولمقله حضرت ملانک شاننی ارتیردی .

واقعا سلطان ولد ایچون او یله بر فخر امتک
اوغلی بولمق ده بر شرفدر ، فقط بوجهت کندیسینک
فضیلت ذاتیه سندن صکره نظر اعتباره النیر .

کچنلرده « عثمانلی کتبخانه سی » عنوانلی کلیاتک
اجزاسندن اولمق اوزره نشر ایدیلن « نوادر
الاکابر » ده مندرج : — حضرت فاروقی برکون
غایت کوزل کینمش برادمه مصادف اوله رق
« سن بصره لی بر حدادک اوغلی دکلیمین ؟ »
دیینجه حدادزاده « اوت ! فقط کاتیم ! » جوابنی
ویردکده جناب خلیفه « علم نه عالی شیدر !
اربانی دائما اعلا ایدر . » دیهرک کاتبی مظهر التفات

اولان مسئله اوزرینه عمومه قارشى احرارانه بیان
 افکار ایلدکده زاده کاندن بریسی اظهار انفعال ایله
 « سن برچوبانك اوغایسین ! » دهرک کندیسنی
 استحقار ایدنجیه ابن الراعی درحال « اوت !
 برچویانك اوغلی یم ، فقط چالشم کسب علم
 وادب ایتدم . سایه سعیمده بوم تبهیه واصل
 اولدم . اما سزبرچوبانك صلبندن گلش اولیدیکنز
 ینه برچوباندن باشقه برشی اوله مزیدیکنز ! »
 مقابله سیله متعرض اصالت فروشی لال ایلمشدر .
 « نوح » کی برنبی ممتازک کنعانى ، « نارخ
 کی بر صنم سازک ابراهیم ذی شانی میدانده ایکن
 برفرزندك ماهیتی مقننده پدرینك بیوکلکنه
 ویاکوچکلکنه باقه رق حکم ویرمك قابل اوله بیلیرمی
 « میتدن حی چیقارر . حیدن میت حکمتنه ! »
 واقف اولانلر آبا و امهاته دکل ، ذاته نظرایله رلر .
 اصالت دیدیکنز کیفیت مورت حسن تربیت
 اولق لازم کلیر بر اسیل که یومزیتدن بی نصیب

ملت نظرندہ کوچک قالمشدر ، حال بوکہ اهل
تولادن برپنک :

آنکہ اورا برسر حیدر همی خوانی امیر
کافر م کرم می تواند کفش قنبر داشتن
دییہ علوقدرینہ اشارت ایلدیکی « قنبر » برکوله
ایکن — رضای شاه ولایتی تحسین ایتدیکی
ایچون — عالمده بیوکلکله نام آلمشدر .

جناب خواجه محمد بهاء الدین نقشبنده بریسی
« سلسله حضرت شما بکجامی رسد ؟ » ، یعنی
« حضرت تکزک سلسله کز نره یه واصل اولیور ؟ »
دید کده مشار الیه « از سلسله کسی بجایی نمی رسد . » ،
یعنی « سلسله ایله هیچ کیمسه بریره واصل
اوله مز . » جوابی ویرمشدر که حضرت خواجه نک
نقدر عالی بر مقام عرفانه واصل اولمش اولدیغنی
کوسترمک ایچون یالکز بوسوزی کفایت ایدر .
بر مجلس مخصوص مذاکره زاده کان آره سنده
بولسان اریاب کالدن بر فقیر زاده موضوع بحث

« وکبار اولور ، فقط معرفتی اولمایانه اصالتی موجب
عار اولور . »

« بر آدم مثلاً عالمزاده اولدیغی ایچون تعیب
اولنه من ، جاهل قالدیغی ایچون تعیب اولنور .
کذلک بوکیمسه عالمزاده اولقله ممدوح اوله من ،
عالم اولقله ممدوح اولور .
» کمال پاشا زاده مرحومک :

اهل علم اوغلی اولوب مدرسه عالمده
جاهل اولمقدن ایسه طوغمدن اولمک یکدر
ییتی مؤداسنجه دنیاده عالمزاده اولوبده جاهل
قالمقدن ، تعیر اعم ایله . بیوک آدمک کوچک
اوغلی اولمقدن چیرکین پک آزال بولنه بیلیر .
شمس تبریزینک واقعه شهادتنده سوء قصد
اربابی آره سنده بولمغه جرات ایتمش اولان
« محمد علاءالدین » حضرت ملا جلال الدین کبی
حقیقه بیوک برذاتک اوغلی اولدیغی حالده
— یدریله مناسبت معنویه سی اولدیغی ایچون —

پدریله ، مادر یله ؛ دایسیله ، عمجه سیله افتخار
ایدن آدم بوی معرفتی طویه مز . (

(شرحین استفاضه)

اکثری ناس حسب و نسبه تفاخره مائل ، حتی
بعضری اصالتک انسان ایچون شرفی کافی اولمسنه
قائل بولنلریله حضرت سید احمد بومیل وقولی رد
ایچون شوجهله یی درمیان وبونده انسانک میزان
قدری اولان معرفته اصالتک تعلقی اوله میه جعنی
بیان بیور مشدر .

(حسبیه افتخار ، نسبه تعرض ، برده نیاه
(نوحه کر لک) عادات جاهلیه دندر .) مألنده کی
حدیث شریف امتی بو اوچ شیدن منع ایلمکده در .

(محرر)

علمای اصحاب اصالتدن بری دیر ایمش که
(معرفتمند اولان بر عالی تبار محترم صغار

لباسك بر كوشدر كه زيرضيا سنده ظلمتدن بشقه
 برشی یوقدر . بنم لباسم ایسه برکیجه در که تحت
 ظلمتده کونش وارد در ! « مضمونی حاوی بولندی
 جهتله فخورانه کبی کورینور سده حقیقتده وقایه
 شرف نفس ایچون اختیار ایدیان غایت پارلاق
 برمدافعه شاعرانه دن عبارت اولغله بو کما فخورانه
 دکل ، وقورانه دینلمک اقتضا ایده چکی مصدق
 اصحاب طبعقدر .

بو بایده سویلنمش اولان سوزلرک اک
 کوزلرندن بری ده « بر آ دمک ناموسی بحق واقع
 اوله حق ملامت ناس ایله لکدار اولمدقدن صکره
 هر نه کونه جامه تلبس ایدرسه ایتسون کوزل
 کورینور . « ما لنی کوسترن :

اذا المرء لم یدنس من اللوم عرضه
 فکل رداء یرتدیه جمیل

بیت مشهور یدر .

« یحیی بن معاذ » دیمشدر که : « تواضع هر کسده

اظهار وقار ایده بیله جکی کبی عاقل، عالم اولمقله برابر
 غناسی، حتی لباسی اولمیان بر آدم دخی وقور
 اوله بیلیر. شرف ذاتی نه دیمک اولدیغنی اکلامقدن
 بی نصیب اولان بر شخصه قارشى التزام وقار درجه
 وجوبده در دینلسه وجهی واردر.

جناب امام شافعی کهنه البسه کینمش اولدیغنی
 ایچون کندیسنی استحقار ایدن بعض جهله یه قارشى:
 لئن کان ثوبی فوق قیمته الفلّس

فلی فیه نفس دون قیمتھا الانس
 و ثوبک شمس تحت انواره الدجی
 و ثوبی لیل تحتہ ظلمته الشمس

نظم بلیغنی انشاد و بونکله جمله یی شرف آشنای
 ذات اولمق مذهب عارفانه سنه ارشاد ایلمشدر.

نظم مذ کورده کیمش اولدیغم لباس برپاره
 ایتمسه بیله ایچنده بر ذات علوی واردر که پک چوق
 انسانلرک قیمتی آکانسبتله دون قالیر. ای لابس
 جامه شعشه دار اولان جاهل ظالمهر بین! سنک

انسانده تکبر اکثریت اوزره وسعت حال
زمانارنده ظاهر اولمقده بولمسنه مبنی حضرت
مؤلف عدم احتیاج وتتمده متواضع بولمق
خصوصی علامات عاقلدن عدايلمشدر .

« تواضع انسانك افزايش رفتنی موجب
اولور . تواضعله انصاف ایدیکز که جناب حق
قدریکزی تر فیه بیورسون . مفهومند کی حدیث
شریف خصلت محمودۀ تواضعك برهان
علویتیدر .

بونکله برابر « وقار » کبر قیلندن دکلدر ،
آدابدن معدوددر . چونکه انسان وقار ایله ذاتی
ایچون ایفاسی لازم کلن احترامه بر طاقم نادانلر
طرفندن رعایت اولنماسی مناسبتسزایکنی منع
ایده بیلیر . وقار محافظۀ شرفه مدار اولدینی ایچون
کبر ایله همعیار اولمقدن بشقه یرینه کوره بهترین
اطوار صاییلیر .

عاقل ، عالم ، متنی ، غنی بر ذات لازم کلدکجه

عالیسی کمال ايجاز ايله صبری مدح و تعریفده بر نمونه
اعجاز عد اولمقده در .

قابل تغير اولمیان بر حکمه . ممتنع الرد اولان
بر بلايه حکیمانه رضا کوسترمک البته موافق رای
عقلادر ، زیرا بویله یرلرده ابراز رضادن استنکاف
ایله جزع حالنده بولمق — فائده ویرمیه جکی
جهتله — بر حرکت نابجادر .

حال وسعتده تواضع انک ایچون نشان خرد
مندی عد اولمقده در که بر عاقلی مال وجاه .
عزت و شهرت کبی اسباب سعادت و بونلره لزومندن
زیاده ملتفت و منجذب اولمیه رق عقلی سایه سننده
معنوی بر شرف غالبیه نائل اولدقدن صکره خلقه
اظهار تواضع ایدرسه بو حرکت کندیسی ایچون
موجب ازدیاد رفعت اولور .

بالعکس بر آدم بو اسبابی استعظام ایله استکبار
و خلقه چین چین اظهار ایلر ایسه کندی خفت
عقلانه شهادت ایتمکدن بشقه برشی یا پیش اولمز .

حال وسعتده متواضع ، هر ایشده احتیاطکار
و طالب حق اولسندن بیلنیر . »

(شرحدن استفاضه)

حضرت مؤلف بو حکمتده برطاقم شیم جمیله بی
جمع ایله بونلری علامت عاقل اولق اوزره ارائه
بیورمشدر .

خصلت صبرك ممدوحیتنه برچوق آیات و آثار
دلالت ایتمکده در . مستجمع مکارم اخلاق ، منور
انفس و آفاق افندمره خطاباً وارد اولان
« ربك حكمة صبر ایت . » و « اولوالعزم اولان
رسل نصل صبر ایتدیلسه سن ده اويله صبر ایت . »
یوللو تأییداتی و عون الهینک صابر لرله
برلکده بولنه جفی ، ارباب صبره اجر بی حساب
احسان اولنه جفی زمیننده تبشیراتی حاوی بولنان
آیات ، فضیلت صبری اثبات ایتمکده اولدینی کبی
برطاقم احادیث شریفه دخی بونلری مؤید بولنمقده
و از جمله « صبر رضای حکمدر . » حدیث

اولدیغکی لباس ریاایله ستر ایتمه نه قدر چالشسه ک
 خارجدن سکا منعطف اوله جق انظار فراست
 حقیقت حالکی کشف ایدر . بوصولده شیبی
 شباب کوسترمک کبی بر مقصد عجیب ایله استعمال
 خضاب ایدن آدمه دونرسین که شوتدیر آنک ماهیتنی
 تغیر ایدهمیه جکی جهتله حاصل سعی خلقه کولنج
 اولمقدن عبارت قالیر .

ضیاپاشا مرحومک :

اک اومدیغک کشف ایدر اسرار درونک
 سن هر کسی کور عالمی سرسمی صانیرسین
 یتتی حکمت مذ کوره نک ترجمه سی کیدر .

(مؤلف)

— ۵ —

« علامة الماقل الصبر عند المحنة والتواضع
 عند السعة والاخذ بالاحوط وطلب الباقي سبحانه. »

— ترجمه —

بر آدمک عاقل اولدینی وقت محتده صابر .

بیتیه خطاب ، یعنی « فرض ایده‌لم که
 سنکی کیزلمکه موفق اولدک ، صاچکی صقالکی
 نه‌یایه جقسین ! فرض ایده‌لم که بونلری ده‌سیاه بویا ایل
 بویادک ، بوریشق یوزیکه نه‌چاره بوله جقسین ؟ »
 دیه عتاب ایلمشدر .

شیخ سعدی دخی کلستانده بر پیره زنی قارشیدینه
 آله‌رق :

موی بتلیس سیه کرده کیر
 راست نخواهد شدن این پشت کوز
 دیمشدر که فارسی بیلمز بر قوجه قاری‌یه
 مألنی تفهیم ایچون « بویا ایل آق صاچلریکی سیاه
 ایده بیلیر سین ، فقط اوقانبوری چیقمش ارقه‌نک
 طوغرلمسی ایچون بر چاره بولنه‌میه جقدر ! »
 دیمک لازم کلیر .

شرحک توجیهنه کوره حکمت جلیله‌دن شو
 مأل استنباط اولنق لازم کلور .

« بطالتله متصف وطریق حق‌دن منحرف

معنای مشتمل در که ستر شیخوخت ایچون صاچه
 صقاله اوریلان بویانک و اخفای سوء نیت ایچون
 ارتکاب اولنان ریانک ماهیتی نظر دفته قارشی مستور
 قالمیه جغنی و بویله ساخته نمایشلرده بولنه رق
 خلقک کوزینی بویامغه چالش مق هر حالده جدی
 بولنمی مطلوب اولان انسانه کوره یاقیشیق
 آله میه جغنی کوسترمکده در .

فی الواقع کنج کورنمک ایچون استعمال خضاب
 ستر حقیقی ارتکاب دیمک اوله جغنی جهتله منفور
 اولولا بصار اولدیغی کی اقوال و افعال ریاکارانه
 ایله بشقه برماهیتده کورنمکه قالمش مق دخی آندن
 دها چیرکین بر حال اولدیغندن سردود نظر
 اعتبار در .

صائب تبریزی بویله جوان کورنمک مراقنده
 بولنان بر پیره :

کر قتم سال راینهان کنی باموچه میسازی
 کر قتم موی را کردی سیه باروچه میسازی

شرحدن استفاضه

بو حکمت و صینه غایت حسن و بلاغتی مستجمع
بر صورتده ایراد بیورلمشدر . محسوساتده مستعمل
اولان « صبغ » کبوراده مجاز بالاستعاره طریقیله
استعمالی بک لطیف دوشمشدر .

بولطافت شووجهله ایضاح اولنه بیلیر :
بطالت و طریق حقدن انحراف « شیب » ه ،
یعنی شیخوخته ، اهل بطالت و انحرافده کوریلن
ریا « صبغ » ه ، خارجدن فراست مؤمنین دخی
صاحده صقالده صبغ ایله حصوله کله جک تغیری
فرق ایدن مردم چشمه تشبیه ایدلمشدرکه بوندهکی
حسن ایجاز و رقت معنی اسحاب ذوقه کوره مالا
نخفی قیلندندر .

محرر

شرحک طرز افادهسندن دخی آکلاشلمقده
اولدینی وجه ایله جناب مؤلفک بوکلامی بری
صورتده ، دیکری سیرته عائد اولمق اوزره ایکی

همچنان اولمق درجه لرینه کتیرد لرسه برنده دیکرینک
 ماهیتنی کورمک اوزمان ممکن اوله بیلیر . ایشته
 « انسان قریندن آکلاشیلیر . » خلاصه سنی
 کوسترن سوزلر هپ بوملاحظه ایله سویلنمش
 اولمق حیثیتیه حقیقته موافق کورلمکد، در .
 یوله کیدن بر آدمک نه فکر ایله کیتیمکده
 اولدیغنی یاننده بولنان رفیقندن استدلال ایتمک
 کی شیلر ایسه « دفتر حال الرجال احبابه . »
 حکمتیه تطبیقی قابل اولمیان حالردندر .

—
 مؤلف

— ۴ —

« لاتظن ان صبغك یستر شیبك بل غیره وماستر »

— ترجمه —

« بویا اختیار لفکی ستر ایدر صامه ، تغیر

ایتسه ده ستر ایده من . »

جنسیت « مسئلہ سنی او قدر خطیبانہ تصویر و ایضاح
ایتمکده درکہ آندن ابلغی اولہ من دینیله بیلیر .

بو حکمتده کی « اعجاب » تعیری کی کلام

علی ایله « عن المرء » بیتندہ کی « قرین »

لفظنک دخی دوام الت ومناسبتہ دلالت ایتمکده

اولمسنندنده اکلاشیله جنی وجهله انسانک دفتر

حالی و یادلیل دینی عد اولنه حق آدم کندیسایله

دائما همدم اولمق لازم کلیر ، یوقسه محالست موقته

اربابی بربرینک قرنا و اعجابی صایله میہ جقلرنندن

بونلردن هیچ بریسنک دیکری حقنדה دفتر حال

و یادلیل دین اولمق اوزره تاقیسی موافق حکمت

کوریلہ من . مثلا انسان — برفکر مخصوصه مبنی —

مذهب و مشربنه موافق اولیان بریسایله —

ولو مدت مدیده اولسون — رفاقت ایتسه آنک

حالی تمامیلہ رفیقنک حالنه قیاس ایتک جائز اولہ

بیلیرمی !

ایکی رفیق ینلرنده کی مناسبتی نه زمان حقیله

الرجل اصحابه . « حکمتنه مطابق واقع اولمشدر .

محرر

جناب رفاعینک بوقولی حکم حیدریه دن
اولان « قرین المرء دلیل دینه . » کلامنه ده
مطابق قدر .

« روح را صحبت ناجنس عذابست الیم »
حکمنجه هنیچ کیمسه کندی مذهب و مشربنده
بولنمیان آدمله ائتلاف ایدهمیه جکی جهتله هرکسک
نه فکر و مسلکده اولدیغنه قرینی کواه ناطقدر .
کاستان سعیدیه کی — بر قفسه قونیلان طوطی ایله
قارغه نك یکدیگردن خشنود اوله ماملری — حکایه
سنک میانده از چوق جنسیت اولمدقجه ائتلاف قابل
اوله میه جغنی کوسترمک ایچون ایراد اولندیغی
ظاهر در .

هله مشوی پیرده کی — بر شهبازک ویرانده
بایقوشلر ایچه دوشمسی — و — بر آهونک مرکب
آخورینه حبس ایدلمسی — حکایه لری « اختلاف

محّب قول وحدت اولدقلری کبی بایزید بسطامینک
 اصحابی دخی اغماضه وتکلم رقائقه مائل
 اولورلر . ؟ کذلک جنیدک اتباعی لسان
 طریقت وشریعتی جمعه همت ایتدکاری کبی
 سلما باذینک اتباعی دخی وصول معالییه
 زیاده رغبت ایدولر . »

« معروف کرخی ، داودطائی ، حسن بصری
 ايله بونلرک پیروانی اسباب سیری « التمسک
 بالشرع وطلب الحق وحده . » قول مختصرنده
 جمع ایدوب ارباب سیرک هر حالده شریعتہ تمسکه
 منحصرأ طالب حق اولملرینه لزوم کوسترولر .
 عن المرء لا تسئل وسل عن قرینه
 فکل قرین بالمقارن یقتدی

بیت مشهوری — که « بر آدمک ماهیتنی
 آکلامق ایچون قرینی اولان کیمسه نک احوالی
 تحقیق ایتک کافیدر ، زیرا هرکس قرینته اقتدا
 ایدر . » مآلنی محتویدر — حضرت پیرک « دفتر حال

وینه بونلردن بولنان احباب نقصانک حالنی محو
ایده جک هیچ بر اثر بر اقامغه غیرت ایدیکنز !
زیرا انسان اودرکه « آثارمن بزّه دلالت ایدر .
بزدن صکره آثارمنه باقکنز ! »

مفهومنده بولنان :

ان آثارنا تدل علینا
فانظروا بعدنا الی الآثار

نطقی اوزره فناسندن صکره آثارنده بقا
کویلور .

شیخ منصور دیر ایدی که :

« بر شیخک صحیفه حالی مریدانیدر . مریدده
شیخک حائر اولدینی احوال و خصالک البته آثاری
کوریلور . شوقدر وارکه مرید شیخنده ظاهر
اولیان خصوصی بر حال سماوی به مظهر اوله رق
علو منزلت جهتیله شیخنه تقدم ایده بیلیر . بوراسی
فضل الاهی به موقوفدر .

« کورلمز می که حسین حلاجک اعجابی .

بو حکمت جایله « کشی دوستک دینده
بولور . » مضموننده کی حدیث شریف ایله
توافق اتمکده در .

امام شعرانی « الجواهر والدرر » عنوانلی
کتابنده « اهل اللهک رأینه کوره بر مسترشد
بر مرشد ایله — حال حیاتنده — کورشمکه موفق
اوله مدیغی صورتده ' آنک اک کزیده تلامیذیه
کورشملیدر .

حضرت پیر « البرهان المؤید » ده سیوریورکه!
« بر شیخک حالنده کی کمال و یا نقصان البته
مریداننده نمایان اولور . شیخک کمالی مرید کمالک
حالی برقاتدها اکمال ایدءجکی کبی مرید ناقصک
حالی دخی اعلا ایدر ، کذلک شیخک نقصانی
مرید کمالک حالی تنقیص ایلیمه جکی کبی مرید
ناقصک حالی دخی محو ایلر . مع مافیه بر موهبه
مخصوصه الیه نك ظهورنده هیچ بر شیئک تأثیری
قالر . محبانکزدن اولان ارباب کمالک حالی تنقیص

صورتہ دکل ، قلبہ نظر بیورر . تسبیح وعصا کی
ظاہریات ایلہ مشغول اولان قلب نصل مہبط
ذوق روحانی اولہ بیلیر!

اول امرده قلبکی لباس خشیتلہ ، ظاہریکی
لباس ادبلہ ، نفسکی لباس تواضعلہ ، بئلککی
لباس محو ایلہ ، لسانکی لباس ذکر ایلہ تزین
ایتسہک ده - لازم ایسہ - مؤخرأ البسہ ظاہریہ
ایلہ تزین ایلسہک اعلا اولزمی ؟ لکن سکا نصل
سوز آکلادیلہ بیلسونکہ کندیکی عرفای اسلافہ
قیاس ایتمکده سین ؟ فی الواقع شکلر مؤلف اما
کوکلر مختلف ! . . . »

— ۲ —

« دفتر حال الرجل ابحابہ »

— ترجمہ —

انسانک دفتر حالی مقارنلریدر

مامکده در . شمدیکیر کوزجه کینوب قوشانه رق
 محافده صدر کچمک ، کمال تکلف و تصادمه
 مرشدانه نطق ایراد ایلیمک ، مرید نامیه باشنه
 برچوق جهله جمع ایدمک عالمک نظر تعظیم
 و تقدیسی جنبه چالشمق کی معرفت لرده خیلی
 ماهر ایلرده تصوف حقیقی اربابنک علو مذهبندن
 صفای مشربندن بی نصیب بر آلا ای ابله فرب
 اولدقلرینی کنسیدلرینه عطف اولنه جق بر نظر
 عارفانه پک قولای فرق ایده بیلیر :

حضرت مؤلفک « البرهان المؤبد » ده
 بومقامه مناسب اوله رق ایراد ایلدیکی کلمات دخی
 موافق حقیقت ودها زیاده شایان دقت اولمغله
 بعضلری مالأاً بروجه آنی کوستریلیر :

« ای متصوف ؟ ظن ایدیورسین که سکا
 بو طریقت اب وجد کدن منتقل ویاتاج و خرقة
 تلبسیله مقصود حاصل اولور . خدایه قسم
 ایدرم که حقیقت حال او یله دکلدیر ! جناب حق

بوندن مکرر مولانا علی مقدمه مذکورده
 بوجه آتی بعض مطالعات دخی ایراد اینمشد.
 صرفیان روزگار کرتار اولدقلری قبح
 باطنه بائیهرق ترین ذامره اتسار ایدرلر .
 بولرده اشکال کوزل اما افعال ایلله دکل ! . .
 بولرک قیافته بقال کندیرینی اسلاف قومک
 حقیق اخلاقی فیهاس ایدر ! حال بوکه — این
 الثری والثریا ! —

« اولکی احوال و مقامات ، صاحبلیله
 برابر وفات ایتشدر ! اسلاف کرام فیض
 آلمیدن حقیله حصه مندر اوابق ایچون ترک
 خراب و آرام ایدرلردی . اغتنام لیال واسحار ،
 دوام افکار واذکار کبی صفافزای قلب اوله جق
 افعال ایلله اشتغال معتادلری ایدی . آنک ایچون
 تحصیل رضای حقه موفق ونیل درجات عالییه
 احق اولدیلر .

« عصر مزده ایسه بویله ذاتلر کوردله

ایراد مقال ایلدیکی صروده « زمانم زده فی الحقیقه
رجال صوفیه دن اولیانلر کندیلرینی آنلره
بکرتمهکه چالیشورلر . رجال مشار الیهک یرینی
طوته بیلیمک مزیتندن بالکلیه محروم بر طاقم ارباب
صورت انلرک مقامنه کچمکدن چکنمیسورلر . »
دیدکدن صکره :

رضوا بالطلسان اذا اکتسوها
وتفخیم البرانس والعمامه
کذا دجج البیوت لهن ریش
ولکن لا یطرن مع الحمائم

قطعه سنی در میان ایتشدرکه « بونلر باشلرینه
کیدکلری عظمتلی قاووقلرک اوزرینه قوجه
صارقلر صارءرق ارقه لرینه برده اوزون
طیلسان صارقتمقله ممنون ومکتفی اولورلر . واقعا
اولردهکی طاووقلرکده قانادلری واردر ، اما
کوکر جنلرله برلکده پرواز ایده مزلر . » معنای
تزییفیسنی متضمندر .

والده ، آله جنی اجرت خاطری ایچون بلکه هیچ
بیلمدیک بر میت اوغرنده ساخته کریه وزاری
ایدن قادینه بکزه مز . « مالی آکلاشیلور .

« متنبی » نک « کو زلره سرمه چکمه-ک
قدوتدن سرمه لی اولوق کی دکلدر . « اولان :
« لیس النکحل فی العینین کالکحل ،
مصرع مشهوری حکمت حضرت رفاعی ایله
اساساً برمالدهدر .

(شرحدن استناضه)

حضرت پیر بوکلامیله « صدق علم و عملدن
عاری اولدینی حالد طائفه صوفیه به دخیل اولان
کیمسه حقیقتده آنلردن معدود اولدمز ، « دیمک
ایسته مشدر ،

مشایخ رفاعیه دن مولانا علی بن محمد الکارزونی
« اداب الاقطاب » عنوانی کتابنک مقدمه سنده
بوطائفه ده اولکی حال و کالدن اثر قالمدیغنه دائر

دیمکدر . عربیده بوحالک اسمی « نیاچه » در .
 ترکجه ده بوکا « صاغی صاغمق » تعیر ایدرلر
 ایتمش .

فتح لام ایله ثکلی « صبح و شفق وزنلرنده
 « ثکل » دن مشتق اوله رق ولدینی غائب ایتمش
 اولان والديه دینیر . « استیجار » ایسه — معروف
 اولدینی اوزره — اجرته طوتمق دیمک اولدیغندن
 « مستأجره » اسم مفعولی اجرته طوتیلان قادینه
 اطلاق اولنور .

بناءً عایه « نایحه ثکلی » ولدینی غائب ایتمش مادر
 نوحه کر : « نایحه مستأجره » دخی — عربستان
 عادات غیر مشرعه سندن اولدینی وجه ایله —
 میت اوزرینه فریاد ایدوب آغلامق ایچون
 اجرته طوتلمش زن غلغله پرور دیمک اولور .
 شوحالده « لیست النایحه الثکلی کالماحه
 المستأجرة . » جمله سندن « ولدینی غائب ایتدیگندن
 طولایی تأثر حقیقی ایله اغلایوب فریاد ایلمین

هیچ بریسیله شان و یرمیه راک ساءه بر جنون ایله
نام آلمش نیجه بی چاره لر کررلمشدر)

آلتی یدی یاشنده ذکی بر چو جغه دائما برلکده
اویون اوینادینی کوزل بر قومشو قیزینت نامنی
ویردرک « سن آکا عاشق اولمشین ! » دیمشله .
« هنوز عاقل اوله مدم که عاشق اوله بیله یم ! »
جوابی ویرمش

مؤلف

— ۲ —

« لیست النائخة الثکلی کالنائة المستأجرة . »

— ترجمه —

« نایحه ثکلی نایحه مستأجره کبی دکلدر . »

محرر

« نایحه » مدح و زننده « نوح » دن مأخوذ

اوله رق میت اوزرینه فریادایدهرک آغلایان قادیبن

و صلاح الدینک یرندن فیرلایوب کمال خضوع ایله
حضورینه کلمسی اوزرینه :

« یکی کنجی پدید آمد درین دکان زر کوئی »

« زهی صورت زهی معنی زهی خوبی زهی خوبی »

غزلنی ایصال اسماع ایتمه که باشلامش اولان
حضرت مولانا ناک احوال غریبنی تماشا ایدن
خرد مندان زمان البته حیران اولمشلردر .
حال بوکه آرانسه آنلرک ایچنده « امیرالعاشقین »
عنوائتی بحق آلمش بولنان پیر مشار الیهک اعقل
ناس اولدیغنی اعترافده تردد ایده جک کیمسه بولنه
مزدی ظن اولنور .

دینیاله بیلیرکه : جناب جلال الدین رئیس

العاقلین اولسه امیرالعاشقین اوله مزدی .

بزم کبی عجزه اهل ادراکه عشق لازم ایسه

عقل الزمدر . زیرا عاشق اوله یمدیرکن — حکمت

تدریجیه به رعایت ایده مدیکی ایچون — عاقل اولمق

مزیتندن دخی محروم قالمش وعقل و عشقندن

ملت عشق از همه دینها جداست

عاشقانرا مذهب و ملت خداست

کبی مسلك عشقك مسالك سائرہ دن ممتاز
بولندیغنی کوستردجك سوزلر سـ و یا مش اولملری
طریق حقہ ہدایت خصوصاً نہ شرف رجحانك
عقلہ دکل ، عشقہ ویرلمسنى ایجاب ایدہ جکی
مطالعہ سیلہ انسانك همان عاشق اولہ جنی کلہ
بیلیرسہ اوقیلدن اولان اجلہ عاشاقك نہ درجہ لردہ
خردپرور و دیدہ ور اولدقلری دخی نظر دقتہ
آنیرسہ عاشقماقدہ علی العمیا آنلری تقایدہ قالشقمق
شا کرد اولدن اوستاد اولمغہ چالشقمق دیمك اولہ جنی
کوریلہ بیلہ جکندن عاشق اولدن عاقل اولمق
لازم کلہ جکنہ حکم ایدمك اقتضای دیور .

مثلاً قونیہ دہ برکون جناب « صلاح الدین
زرکوب » ك دکانی اوکندن کچرکن زرکوبلرک
ضربانندن حاصل اولان اصوانی ایشتمسیلہ
برمعتاد وجدہ کلہ رک همان اورادہ اجرای سماع

منزل مقصوده واصل اوله مزه « ديهوك كيديله جك
 يوله اول امرده آداب طريقتله كيريله بيله جكني
 وانسان صاحب آداب اولوبده شرطنه به قطع ره
 ايمكه باشلامد قجه مالك اولدينى عقلمدن استغاده
 ايتمش سايله ميه جغنى كوسترد كدن صكره » ساكا
 — آلت معرفت نه در ؟ — نيه جك اولسه م — عقل
 ! — جوانى ويره جكسك ، حال بو كه سالك اثنای
 سيرده بوى بهار وجده تصادف ايدنجيه عقل
 سر كردان اولور . « افاده سايله آتش خرد سوز
 عشقك قدرت وعظمتنه اشارت ايدىور .

في الحقيقة اعظم اهل تصوفدن بر طاقم
 عرفاتك ، خصوصيه پير بي نظير حضرت
 مولاناك :

عاشقى كرزين سرو كرزان سرست

عاقبت مار ابدان سو رهبرست

كبي عشقك سر حالده رهنما اولديغنه دلالت
 ايده جك و :

دینیاه بیایرمی؟ سن سویاه؟ « دیمک استیور » شیخ
 دخی مولاناك ذکر اولنان بیتارده عقلی عشقه
 نقیماً ایراد ایتمندن عقلی عشقه مرجح طوتمق
 ایستدیکن استدلال ایلدیکنه مبنی ایلیدر که
 ویردیکی جواب منشورده بالاده قسماً مألوی کوستریلن
 وعقلک اول واعز مخلوقات اولدیغنی مبنی بوانسان
 حدیث شریفی نقل ایتدکن صکره « پس قیاس
 مولانا سعدالدین اذام الله عافیه عین صوابست که
 عقل را مقدم داشت ووسیلت قریت دانست . »
 یعنی « بو حدیث موجببنجه مولانا سعدالدین
 عقلی عشقه ترجیح ایدیشی یک طوغریدر . »
 بیردیور .

مع مافیه جوابک آلت طرفنده حائز شرف
 عظیم اولان عقلک تنویر طریق ایله صاحبنی
 افتاده جاه ضلال اولمقدن وقایه ایدر بر مشعله
 حکمنده اولدیغنی بیان ایله « کیجه انسانک النده
 مشعله بولنسهده یوریوب یول آلفه غیرت ایتدکجه

واقعا عشقك بر نوع جنون اولاسنه نظراً
 عقل ايله يئنه نرنده ضدیت بولنمسی طبیعی ایسه ده
 ارباب تصرفجه اصل مسئله بو اربابوب « هادی »
 طریق حقیق عقلمیدر ؟ یوقسه عشقمی ؟ «
 قضیه سی اولدیغدن بو بابده خیلی مباحثات جریان
 ایتکه در . حتی شیخ سعدی به معاصر لرندن
 « مولانا سعدالدین » بر مکتوب منظوم ارسالیله
 بومسئله یه دائر ایضات طلبنده بولمیشدر .

سعدالدین مکتوب مذکورده کی :

مرد در راه بقیق عقل نماید یا عشق

این در بسته تو بکشی که بایست عظیم

عقل را فوق تراز عشق توان گفت بگوی

چون ترا روز شب این هر دو حرفند و ندیم

بیتلریله حضرت شیخه « انسانی طریق حقه ارشاد

ایدن عقلمیدر ؟ یوقسه عشمی ؟ بومسئله یی حل

ایله که پک مهمدر . مادام که عقل و عشق دائماً

سنگاه همدم بولنیورلر « عقل عشقه مرجحدر . »

واتعا « بختیار ، کندینی بختیار ظن ایدندر ! »
 قول معقولنجه دنیا ده انسان ایچون مسعودیت
 کامله یه نائلیت قابل اوله مر سده ده عقلی اولمیان آدم
 « بختیارلق » نه دیمك اولدیغنی دخی بیله میه جکی
 جهته احوال عالمه نظراً « مسعودیت حقیقیه »
 دیمك اولان « کندینی بختیار ظن ایتمك » مسعودیتنه ده
 نائل اوله میه جغندن « بختیارلق » دیدیکمز دولتینك
 هر حالده قرنا ی عقلادن بولنمسی لازم کلکددر .
 بعض رجال صوفیه « عشق » دن بحث
 ایتدکری صروده عشقی عقله ترجیح ایلد کدن
 بشقه :

ای که از دفتر عقل آیت عشق آموزی
 ترسم این نکته بتحقیق ندانی دانست
 کی سوز لر له عقلك ماهیت عشقی ادرا که دخی مقتدر
 اوله میه جخی ادعاسنده بولنمشلر وعقل ایله عشقی
 اضداددن عد ایدرك عاقل ایله عاشقك احوال
 یکدی کردن بی خبر بولنه جقارینی بیان ایلمشلردر .

اعتبارہ عرض ایدلمکده اولان مفاسدک چوغی
انسانک — جلب منفعت مقصیدله — اولدینی کبی
کوردنمک ایستما مسندن نشأت ایلیمکده در . بو ایسه
اکثریا نقصان عئلدن ایلری کلیر بر حالدر .

عقل کامل صاحبی اولان بر آدم خلاف
حقیقت نمایشده بولمغه لزوم کورمز ، چونکه
کندی ماهیتنک میدان چیقمسندن بر احترازی
یوقدر ، چونکه جانیلر کبی خوف وحذر ایچنده
باشامقدن صفایاب اوله مز .

« سعادت بشریه نك درجه سی بشرده کی عقلک
نقصان و کمالیه متناسب اولور . » دین ارباب
حکمت هر فردک عاقلیت جهتیله مرتبه کماله تقریبه کوره
اکتساب سعادت ایده بیه جکنه اشارت ایلیمشلردر .
عاقل — فقیرزاده اولسه ده — غنیدر ، زیرا
عقل کنجینه فوآنددر .

عاقل — بختیارزاده اولسه ده — مسعوددر .
نذیرا عقل کیمیای سعادتدر .

مزین شیخک بری برزن کمر احه دیمش که :
 « سن مست بی پروای روزگار و هر زمان فسقه دن
 برینک دام هوسنه گرفتار سین ! شوپله بویله
 سین ! » زن دخی جواباً دیمش که : « یاشیخ !
 سن بنی نصل کوریور ایسهک اوپله یم ! فقط الله
 ایچون سوپله ! سن دخی طبقی کورندیکک کبی
 دیسین ! . . . »

ظاهرش : بون کورکافر پر حلال
 و اندرون قهر خدا عز و جل --

خیامک بو رباعیسی حضرت بایزید بسطامینک
 « یا اولدیغک کبی کورون ! یا کوروندیکک اول ! »
 دیه ترجمه ایدیان « یا چنان نمای که باشی و یا چنان
 باش که نمایی ! » کلام حکیمانه سنی بر محاوره ضمننده
 کوستر مکده در .

اوتهدن بری عالم بشریتی نعمت سعادت کامله دن
 محروم ایتمکده و ارباب دقت و معرفت طرفندن
 بالاده محروم سوزلر کبی ارشادیات ايله انظار

اکثر کشینک صورتنه سیرتی اویمز
 یارب بونه حکمتدر الهی بونه حالت
 فریاد حقیقت آموزیله اظهار شکوی ایتمنه بادی
 اولان — مغایرت صورت و سیرت — کیمیتنی
 « خیام » حکیم شور باعیدسیله بر لوحه عبرتبخشا
 سکلنده ارئه ایتمشدر :

شیخی بزنی فاحشه کفتمستی
 هر لحظه بدامد کری پابسنی
 کفتاشیخا هر آنچه کوی هستم
 اما تو چنانکه می نمای هستی

معلم فیضی افندی برادر من خیامک ممکن
 اولدینی قدر مکمل ترجمه حالی و ایضاحاتیه
 برابر اک منتخب رباعیاتنی حای اولمق اوزره
 تحریرینه همت ایلدیکی « خیام » عنوانلی
 کتابده — که عن قریب طبع و نشر اولنه جقدر — [*]
 ذکر اولنان رباعی بی بروجه آتی ترجمه بیوریور:
 — صورت ظاهره سی حلیه زهد و صلاح ایله

[*] طبع و نشر اولمشدر .

ای نفس اگر بدیده تحقیق بنگری
درویشی اختیار کنی بر توانگری

بیتله باشلایان قصیده نصحیه سنی تظیر
یوللو یازدیغی « معرفت نفس عنوانلی موعظه بلیغده
اوزی سوزینه اویمیان ارباب مفسدتك حالنی :

حرف فنای جعفر طیار بر زبان

پرواز شوق در هوس زو جعفری

دیه تصور ایتدکن صکره « هر کسده فتوت
آرامه ، زیرا یهودا خیبریده ایمان حیدری آراغز!
منهومی ادا ایچون :

از همکمان مجوی فتوت که کس نجست

ایمان حیدری زیهودان خیبری

بیتنی انشا ایلمشدر .

ضیا باشا مرحومك :

صادق کورینور کسوده ارباب خیانت

مرشد صانیلور وهلهده اعجاب ضلالت

دیو بکر برد از آن قوم که قرآن خوانند
آدمی زاده نکه دار که مصحف برد

ديك ايستيورکه : « ای بکاشیطان ایله انساندن
هانکیسنک اولی اولدیغنی سؤال ایدن ! سکا بر جواب
دلجو و برهیم : شیطان قرآن ارقویان ضائفه دن
فرار ایدر ، فقط کونیک اییجه آج که انسان
مصحن چالارده کیدر .

حضرت شیخ جهاندیدنک :

« شیطان بنم اولسون دده سلطان ستنک
اولسون !

مصراع مشهورینک مأخذی ظن اولنان بوقطعه
غراسی دخی سائر ساخت عارفانه سی کی حکمت
محضه در .

فیضی هندی شیخ مشار الیهک :

ای نفس اگر دیدہ تحقیق ایله باقیه

قاندیکی زفکینلک ترجیح ایدردک

مألدہ اولان :

انسان -- عقلك بر مرتبه اولاسی كندنده تحقق
 ابتد كدن صكره -- مبتدای طینیسی ایله منتهای
 ترایسنندن و بویکی حد یئیننده معرفتی لازم اولان
 شیلردن كسب آگاهی ایتمه چالشمایدر .
 عقلك جالب منافع و دافع مكاره اولدیغنی
 كوستر مكدده اولان ایضاحات مسروده بی مطالعه
 ایدن هر عاقل منصف حضرت پرك « العقل
 كنز الفوائد و كیمياء السعادة . » کی بر عبارت
 و جیزده نه بیوك بر حكمت درج ایلدیكنی معترف
 اوله جقدر .

محرر

جناب شیخ سعدی یه « دیو بهتیا آدمی ؟ »
 یعنی « شیطانمی اولادر ؟ انسانمی ؟ » دیه سوال
 ایتدكلرنده قطعه آیه ایله جواب ویرمشدر :
 ای که پرسیدیم از حال بنی آدم و دیو
 من جوابیت بگویم که دل از کف برد

اقبل علی النفس واستكمل فضائلها
 فانت بالنفس لا بالجسم انسان
 نشیده سی حکمنجه — عارف نفس اوله رق
 نفسه هیچ بروجه ايله حدینی تجاوز ایتدیر میه جک
 صورتده دائما حکم ضابطانده بولنسی لازم کلن
 بر قوه جلیله در ، یوقسه بومزیتی حائر اولمیان عقله
 حقیقتده عقل دیمک لایق اولمز .
 بوجوهردن محروم بولمان آدم ایسه — مابه
 الشرفی اولان شیدن مهجوریتی جهتیه — کشیف
 وثقیل بر عرضدن ، یعنی جسمدن عبارت قاله جغندن
 مراتب عالییه صعود استعدادندن بعید بولنور .
 اما عقل کامله مالک اولان انسان — کند -
 یسنده حقیقت آدمیه نک و جو دینه مبنی —
 هر صورتله نیل معالییه چسپان کوریلور .
 مراتب عقلک برنجیسی اوهام قبیانه دن اولان
 بنلکدن و مرد مستقیمه هیچ یاقشدیر یله میان
 لافرنلکدن منخلع بولنقدرد .

بیلیرکه اورتهده عقل اولمدینی تقدیرده علمک تصور
وجودینه دخی محل قالمیور؟

کریوه خطایه صاپان بر عاقلک دلالت عقل ایله
صراط مستقیم بولسی مأمولدر، فقط یولدن چیقان
براحقک نه ایله رهیاب رشاد اوله بیله جکی مجهولدر.
حضرت امام علی « کل عقل لم یحط بالدين
فليس بعقل وكل دين لم یحط بالعقل فليس بدين »،
یعنی « دینی احاطه ایتین عقل عقل دکلدر.
عقلک احاطه ایده مدیکی دین ده دین دکلدر. »
بیورمشدرکه بودخی عقلک درجه اشرفیتنی اثبات
ایچون دلیل کافیدر.

جناب مؤلفک ینه « البرهان المؤید » ده
بیان بیوردینی اوزره هیکل انسان برعرضدر.
بوعرضک شرعی جوهر عقل ایله در. عقل ایسه
« نفسکی نظر دفته آلوب فضائلنی استکمال ایله،
زیرا حقیقتده سنک انسانلغک جسم ایله دکل، نفس
ایله قائمدر. » مفهومنده بولنان :

جناب امام شافعی :

وکل وناسة من غیر علم
انزل من الجلوس علی الکناسه

بیور مشدرکه « علمسز ریاست سو پورنی
بیغینی اوزرنده اوطورشدن دها بیاغیدر . »
دیمک اولور .

علم عقل ایله تحویل ایدلمکده اولمسیله علمک
شرفی دخی آنجق عقل ایله قائم ودائم اولیور .
برطاقم عقلا علمک علمه ترجیحنه قائل اولمشدرسهده
— علم اساساً صفت خالق ، عقل ایسه صفت مخلوق
اولدیغندن — بونلرک مقصدی « صفت خالق اولان
علم صفت مخلوق اولان عقلدن عالیسدر . » دیمک
اولدیغنی اکلشله قددردر ، یوقسه بزم علممزد ،
عقلمزه نقل کلام ایدیانجه مرتبه عقلک مرتبه
علمدن بالاتر اولمسی لازم کله جکی سوز کتوردر
شیلردن دکلدردر .

علم بشر عقل بشردن فصل عالی طوتیه

انسان بو عالم منظوی به نظر امعان ایله باقنجه
استصغار ایتمکده اولدینی کندی جرمینک قدری ،
نزدنده تعین ایدر . جرم انسان خلقة حائر قابایت
کبری اولمسه محیط عالم اکبر اولمغه شایان کوریاورمی
ایدی ؟

انسان کندینک ، انوار منتشره سی بتون
عوالم سائره یه طوغری متمد و منبسط اولمقده
و بالجملة معاملات الهیه نك مدار اجرامی بولمقده
اولان عالم اکبری محیط اولدیغنی بیله رک آکا
کوره همت عالییه صاحبی اولمیدر !

جرمینک ، عالم اکبری احاطه ایتمکده بولندیغنی
بیلن انسان عظمت شان ذاتی تقدیر ایله شرف
صفاتی کوندن کونه اعلا ایتمک ایچون اجرای تدبیر
ایلمکدن خالی قالمز .

بو ادراکی حائر اولان انسان قوتله ، جمال
ایله ، مال ایله ، اهل ایله ، عشیرتله ، منصبله ،
ریاستله افتخاره میلان ایلمز .

اصحاب حسناتك مقادير عقولنه كوره ويريله جكنك
بيان ايدلمسى عقلك حائر اولديغى شرف عظيمى
امته تعليم واعلان مقصدينه مبنيدر .

جناب مؤلفك « البرهان المؤيد » عنوانلى
كتابنده بيان ايلديكى وجه ايله حضرت امام على
• سكا دوا ، ينه سندن اولور ، اما كورميورسين !
سنده كى دا ، ينه سندن در ، فقط بيلميورسين ! كنديكى
كوچك بر جرم قياس ايدرسين ، حال بوكه
عالم اكبر سنده مندر جدر ! « مألنده اولمق
اوزره :

دواؤك منك وما تبصر
وداؤك فيك وما تشهر
وتزعم انك جرم صغير
وفيك انطوى العالم الاكبر

بيور مشدر .

عالم اكبر نه در ؟ . . حضرت امامك تعبيري
وجه ايله انسانده منطوى اولان عقل ! . .

﴿ حکم الرفاعی ﴾

(مؤلف)

— ۱ —

« العقل كنز الفوائد و كيمياء السعادة . »

— ترجمه —

« عقل كنز جينه فوائد و كيمياء سعادته . »

(شرحدن استفاضه)

عقلك اول مخلوقات اولديغنى مبین بولسان
حدیث مشهورده لسان عزتدن عقله خطاباً
« سندن عزیز برشی خلق ایتدم . افعال الهیه مدن
اولان اعطانك ، محاسبه نك ، معاقبه نك ، اعزازك ،
اذلالك مدار مستقلى سنسین . » بیورلدیغنىك
كوسترلمسى ، دیگر بر حدیثده دخی روز قیامتده
اعمال صالحیه مقابل احسان بیوریله جق اجورك

دائر الایم بعض تدقیقات وایضاحاتی خلاصه
عرض اید و حکم .

برده ایجاب ایتدکجه کنیدی طرءدن دخی
« محرو » اشارتی محتده اوله رق آنار اکابره
مستند بعض ملا حظات علاوه ایلیمه حکم .
والله الموفق .

معلم ناحی

سوز سويلمك حد عاجزانه مك بتون بتون فوقنده
كورينوردی .

ابوالهدی افندی حضرتلری اوشرحی البته
حضرت پیرك امداد روحانیتیه یازمش اولدقلری
کی بنده برائری ذات عالی فاضلانهرینك معرفت
موروثه و مکسوبه لرندن استمداد ایله یازمغه جرأت
ایدیورم .

اثرم رساله مذکورده مندرج حکمت
کافه سنی جامع اولمیه وب بونلردن فکرجه شایان
اتخاب بولنازری حاوی اوله جقدر .
اتخاب ایتدیکم جمله لری « مؤلف » اشارتی
آلتمده اوله رق عیناً تحریر ایله ممکن اولدیغی قدر
حرفیاً ترجمه ایلدکدن صکره « شرحدن
استفاضه » اشارتی زیرنده اوله رق دخی ابوالهدی
افندی حضرتلرینك « قلائدالزبرجد علی حکم
مولانا الغوث الشریف الرفاعی احمد » تسمیه
ییوردقلری سالف الذکر شرح عارفانه دن بونلره

و بوضوح و تله ده با جمله اهل اسلامه و خصوصاً بیه
عشاق آل و اولاد کرامه بر بیوک خدمت ایتمش
اولد قلرندن طولای ابو الهدی افندی حضر تلیینه
نه قدر عرض تقدیرات و تعظیمات اولنسه حقیقه
ایفای وجیهه شکران ایدلمش اوله من .

ذکر اولنسان رساله کبی شرحی دخی لسان
عربی اوزره یازلمش اولدیغندن مملکت مزجه
ایکیسینکده فوائدی خواصه منحصر قالدیغنه ،
بوقیلدن اولان آثار جلیله ملیه نک تعمیم فوائدی
ایسه وجائبدن بولندیغنه مبنی « حکم الرفاعی »
عنوانیه شو اثری، میدانم کتیر مکه عزم ایلدم .

بویله بر جسارتده بولنشم رساله احمدیه نک
حاوی اولدیغنی جمله لریک ابو الهدی افندی حضر تلی
طرفندن فصیح و بلیغ عبارات واضحه ایله شرح
ایدلمش اولمسننددر ، یوقسه او یله بر غوث اعظمک
هربری بر جهان معرفت اولان حکم عظیمه سنه
دائر --- ولوبش اون سطر دن عبارت اولسون ---

مقدمه رساله ده واقع « من العبد اللاش الى
 الشيخ المحتشم اخينا عبد السميع الهاشمي » عباره سنده
 حضرت پير طرفندن كنديسنك « قرداشمز شيخ
 محتشم » عنوانيه ياد بيورلمش اولمسي شيخك برهان
 علوشاني دكلميدر ؟

رساله مذكوره « خزانه الحكم » اطلاقه
 شايدان بر كنجهينه ادب و عرفان بولمغله افاضل
 صدور عظامدن و اكامل علماي اعلامدن اولوب
 نسب عالي لري قدوة الاوليا سيد احمده و بوجهته
 قبلة الانبيا حضرت محمد منتهى و هر در لوفضائل
 احديه و محديه منتمى بولنان صيادى زاده سماحتلو
 سيادتلو السيد « محمد ابوالهدى » افندمن حضرت لري
 طرفندن غايت محققانه بر صورتده شرح
 اولمشدرد .

ناشر انوار حقيقت ، مرشد ارباب طريقت
 اولان جد كرم لرينك عرفاى امته بك قيمتدار برباد-
 كازى بولنان رساله مذكوره نك شرحنه همت

الله عنه تذكروا به اعلی و امرنی بحفظها و هی من انفس
الذخائر لمن وفقه الله تعالی . « عبارہ سی یازلمش
اولدیغنی کورمش .

شو عبارہ « بو اوراقک محتویاتی سید احمد الرفاعی
حضرت تهرینک حکم جمیلہ سیدر . بو تهری بکا خطاباً
یازموق قدرمی اعلا ایتدیکی کی حفظانی ده اراده
بیورمشدر . بو حکمتلر مظهر توفیق الہی
اولانلر نزدندہ اک نفیس ذخائر دن معدوددر .
مالی مین اولمغله رسالہنک جامع بولندی نی جمل
جمیلہنک سائنحات حضرت یردن اولدیغندہ شہرہ
قالما مقدهدر ، زیرا خط دستیلہ بوشہادتق اظہار
ایدن شیخ عبدالسمیع نجبای بنی عباسک اعیانندن
وشہر واسطک خواص ارباب عرفانندن فضل و کمال
ایلہ موصوف ، صدق وزہدایلہ معروف اولمقلہ برابر
سید احمد الرفاعی حضرت تهرینک خانغای کرامی
یچندہ دخی اک سرافراز بر مرد ممتاز ایدی

هذه الرقاع بخط السيد الكبير والولي المقدم الشهير
 شيخ المشايخ الجليل الراسخ بحر المعارف وكنز العوارف
 رب اليد البيضاء والمنقبة العظمى تاج اولياء عصره ابى
 العباس القطب الشريف السيد احمد محي الدين
 صاحب العلمين ابن السيد الجليل ولى الله ابى الحسن على
 الحسينى الرفاعى قدس الله سره وورضى عنه وقد كتب على
 حاشيتها شيخنا الشيخ عبدالسميع الهاشمى بخطه
 هذه حكم الغوث الشريف سيدنا السيد احمد الرفاعى
 الحسينى رضى الله عنه تكرم بها على وامرني بحفظها
 وهى من انفس الذخائر لمن وفقه الله تعالى .

مولاناك شو افاده سندن آكلا شديغنه كوره
 كنديسى بوكلمات جايله يى حاوى اولان اوراقى
 — سيد احمد الرفاعى حضر تالرينك خط دست
 عاليليله محرر اوله رق — شيخ عبدالسميع
 الهاشمينك خزانه سنده بولمش وشيخ مشار اليهك
 قاميله اوراق مذ كوره نك حاشيه سنه « هذه حكم
 الغوث الشريف سيدنا احمد الرفاعى الحسينى رضى

پیرك نسي بر سلسلهء معروفه ايله حضرت امام
حسين افندمزه منتهی اولور .

نام سامیسی احمددر . متصف اولدینی توضع
محمدی اقتضاسندن اوله رق کندیسی بنیه تصغیر
ایله « احیمد » دیه یاد ایلدیکی حالدہ سادات کرامک
اکابرندن ایدی .

بو ذات مصطفی صفات اجله اعزهدن پیر شهیر ،
دستگیر خطیر « سید احمد الرفاعی » حضر تلویدر که
اجداد عظامندن جناب « رفاعه » یه نسبت
اولنور .

پیر مشار الیهت بعض کلمات قدسیه سی « مولانا
ابوالفضل الشافعی الواسطی » طرفندن جمع
ایدیلهرک بر رساله حالنه قونلمشدر .

مولانا ابوالفضل بو رساله نک دیباجه سنده
دیور که :

« رأیت فی خزانه الخبر الجلیل العریق الاصل
الشیخ عبدالسمیع الهاشمی نفعنا الله بعلومه

STX

BP80

RS N32143

1887

❖ مقدمه ❖

عراق عربك « واسط » شهرى ۵۱۲ سنه
هجريه سنده بر طفل مباركك مسقط رأسى اولمش
ايدى .

۵۷۸ سنه سنده شهر مذكوره مضاف « ام عبيده »
قریه سنده بر قبر شريف كوردلى .

او طفل مباركك ۶۶ ياشنده بر پير اولديغى حالده
بوقبر شريفه دفن ايدلمش ايدى .

مشار اليك مدت عمرينى - حساب جمل
طريقيله - لفظه جلاله كوسترمكده در . حتى مفتى
القلين مولانا تقى الدين والوسطى به پير حقنده « مدت
عمرنده نه ايله اشتغال ايدردى ؟ » سؤالى ايراد
ايتدكلرنده « مدت عمرنده مدار اشتغالى مدت
عمرى ايدى ! » جوابنى ويرهرك حساب مذكوره
اشارت بيورمشدر .

۵/۴۲

معلم ناجی

حکم الرفعی

فی ۳ غروش

معارف نظارت جلیله سنک رخصتیه مطبعة عامر دده طبع
اولم شد

۱۳۰۴

Rebel,

OHIO STATE
UNIVERSITY
LIBRARIES

The Ohio State University

3 2435 07638558 2

THE OHIO STATE UNIVERSITY BOOK DEPOSITORY

D	aisle	SECT	SHLF	SIDE	POS	ITEM
8	04	26	27	7	07	006